

Література:

1. Дрони і Супутники в Сільському Господарстві: Що Краще? URL: <https://eos.com/uk/blog/drony-ta-suputnyky/>
2. Earth Observation Data & Services Market, 15th edition. Euroconsult Digital Platform. URL: <https://www.euroconsult-ec.com/press-release/global-market-for-commercial-earth-observation-data-and-services-to-reach-7-9-billion-by-2031/>
3. Operation of Small Unmanned Aircraft Systems Over People. Federal Aviation Administration (FAA) and Office of the Secretary of Transportation (OST), Department of Transportation (DOT). https://www.faa.gov/sites/faa.gov/files/2021-08/OOP_Final%20Rule.pdf
4. Шеленко Д., Сас Л., Матковський П. Особливості технології оновлення та модернізації підприємств різних організаційно-правових форм в умовах різноукладності виробництва на селі. *Міжнародний науковий журнал «Економічний дискурс»*. Вип. 4. 2017. С. 99-109.
5. Баланюк І. Ф., Гой Н.В., Шеленко Д.І. Інноваційні підходи до удосконалення механізму управління підприємством з переробки сільськогосподарської продукції. *Економіка та управління АПК. Зб. наук. праць*, № 2 (137), 2017. Біла Церква. С. 64-70.
6. Stutsel, B. et al. (Oktober 27, 2021). Detecting plant stress using thermal and optical imagery from an unoccupied aerial vehicle. *Frontiers in plant science*, 12-2021. URL: <https://doi.org/10.3389/fpls.2021.734944>

Крюкова І.О.,

*д.е.н., професор, завідувач кафедри обліку і оподаткування
Одеський державний аграрний університет,
м. Одеса, Україна*

ЦИФРОВІ РІШЕННЯ ДЛЯ СИСТЕМИ ПОДАТКОВОГО АДМІНІСТРУВАННЯ

Активна цифровізація суспільного та економічного життя вже стала сталим трендом сучасного та майбутнього розвитку. Податкове адміністрування – одна з найважливіших сфер інституційного управління, яка покликана сприяти виконанню ключових функцій будь-якої держави. За останні роки роль податкового адміністрування в Україні зазнала істотних змін: від мобілізації стимулюючих інструментів податкового регулювання до стратегії стабілізації фінансів країни, зокрема, за умов дії військового конфлікту. Національні податкові адміністрації країн світу переходять на нові технології управління, які дозволяють підвищити ефективність, точність менеджменту, розширити масштабування діяльності за рахунок постійного збільшення масиву даних та оперативного управління.

Підвищення активності діяльності суб'єктів економічної діяльності, їх масштабування та постійне збільшення потоків інформації про доходи і податки бізнес-суб'єктів вимагає удосконалення технологічних і аналітичних

можливостей державних органів щодо контролю за результатами господарської діяльності суб'єктів національних економік. Вже сьогодні податкові органи використовують цифрові платформенні механізми для збору, обробки та контролю інформації у режимі реального часу або на рівні трансакцій.

Сучасний бізнес все більше відчуває необхідність бути прозорим та відкритим. Відсутність прозорості даних про діяльність компаній формує ризику та загрози втрати іміджевого капіталу та проведення додаткових аудиторських перевірок. Розуміючи це, провідні світові компанії поступово переходять до використання послуг цифрового податкового адміністрування (наприклад, таких як DTAS), що дозволяє підвищити точність, оперативність та прозорість інформації, яка стосується найважливіших аспектів господарської діяльності підприємств. Сервіси цифрового податкового адміністрування діють як на рівні формування і подання податкової звітності компаніями, так і на рівні контрольної діяльності з боку державних інституційних органів. Це включає перехресні посилання на вихідні фінансової та податкові дані, обробку відповідної податкової звітності, аналітику великих масивів даних та їх обмін між профільними агентствами і органами державного контролю.

Зміна інструментарію податкового управління та адміністрування у напрямку подальшої цифровізації є також об'єктом ретельної уваги з боку провідних аудиторських компаній світу. За даними E&Y, до 73% компаній формують вимоги до власного персоналу у частині наявності навиків роботи із великими масивами даних, аналітикою та її відповідною цифровою обробкою [1].

Цифровізація податкового управління за останні роки набула значної актуалізації та популяризації. OECD у 2022 році запустило глобальну ініціативу у сфері сучасних податкових технологій ІТТІ, до якої приєдналися такі світові організації, як Міжнародний валютний фонд, Азійський банк розвитку, Африканський форум податкового адміністрування та інші. Сучасні версія «Податкового адміністрування 3.0», запропонована OECD, включає наступні основні складові: цифрова ідентифікація платників податків, пошук нових точок взаємодії із платниками, управління даними, управління та використання податкових норм і правил, нові стратегії управління та нові навички [2].

Світовий банк виділяє декілька основних проблемних аспектів податкового адміністрування, які потребують негайного вирішення як на рівні міжнародного, так і національного податкового управління. Серед них: адміністрування податків компаній, які ведуть транснаціональну економічну діяльність, подолання обмежень механізмів податкового адміністрування, розширення можливостей реєстрації та адміністрування цифрових компаній, необхідність удосконалення механізмів податкового моніторингу [3].

Податкове адміністрування 3.0 – це нова модель податкового управління, яка ґрунтується на підході обробці великих масивів економічних даних у режимі реального часу. Побудова цієї нової моделі також враховує ключові засади концепції сталого розвитку та формує спільну економіко-екологічну систему, у якій перевірка даних та оцінка ризиків виконуються автоматично для

кожної трансакції, що також сприяє проведенню незалежного професійного аудиту. Система автоматично виявляє невідповідності у фінансовій та податковій звітності компаній та сприяє вирішенню питань із податковими адміністраціями. Використання цифрових податкових платформ у даній моделі формує додаткові можливості покращення міжнародного співробітництва у сфері фінансів.

Цифрова модель податкового адміністрування має низьку переваг, які будуть корисними як на національному рівні податкового менеджменту так і на рівні фінансового управління угруповань країн (рис. 1).

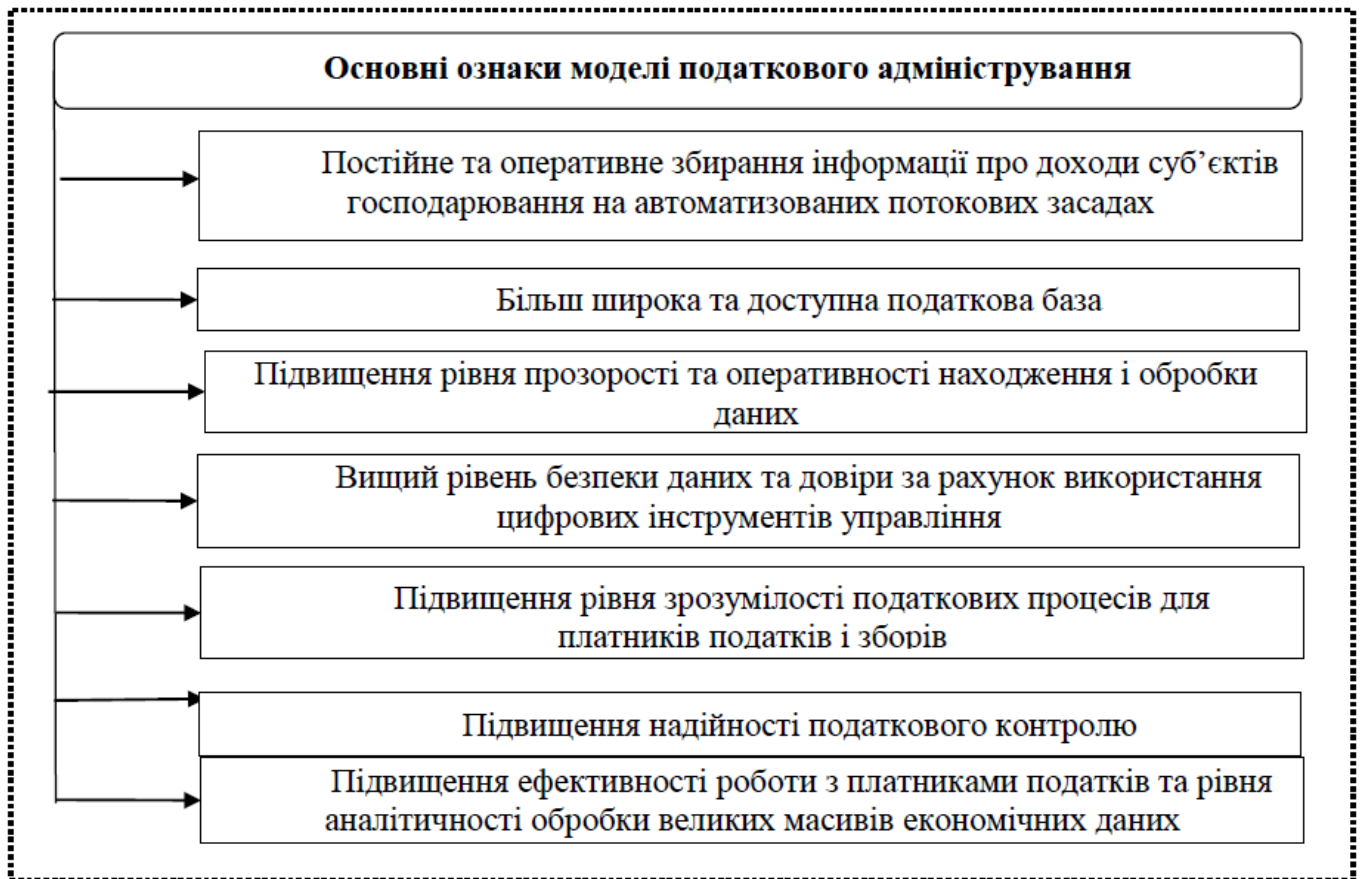

Рис. 1. Якісні ознаки моделі податкового адміністрування 3.0

Джерело: складено автором

Завдяки таким якісним характеристикам нові цифрові моделі податкового управління стають частиною єдиної системи цифрової національної економіки та полегшують сервіси обслуговування як для платників податків, так і для держави. Виключними параметрами цифрових податкових систем є високий рівень прозорості та довіри з боку всіх стейкхолдерів, що формує передумови для підвищення рівня податкової привабливості національної економіки для бізнесу та донорів капіталу.

Використання цифрового податкового інструментарію полегшує питання організації та проведення контролю за процесами трансфертного ціноутворення. За рахунок диджиталізації скорочують витрати часу на обробку операції із трансфертного ціноутворення та дотримання податкових вимог за ними, підвищується ступень податкової визначеності. Податкові платформи дозволяють знижувати рівень ризиків господарських операцій, оскільки

дозволяють уникнути крупних корегувань даних компанії у кінці року. На практиці такий механізм призводить до постійної оперативної готовності компанії до аудиторських перевірок та мінімізує необхідність перевірок з боку державних податкових органів.

Позитивним прикладом є довід Китаю, який, починаючи з 1996 року запровадив у якості пілотного проекту цифрову систему податкового адміністрування СТАІS-3, удосконалені моделі якого впроваджені на рівні національної системи податкового адміністрування [4].

Цифрові інструменти у системі податкового адміністрування вже сьогодні зазнають істотних трансформацій та удосконалення і орієнтовані на збір та обробку інформації, пов'язаної із впровадженням у практичну діяльність компаній засад глобальної концепції сталого розвитку. Так, у зарубіжній практиці процеси податкового менеджменту на рівні держави включають: адаптацію технологій і процедур податкового адміністрування до екологічних засад діяльності, спрямованих на створення єдиного дружнього до навколишнього середовища бізнесу; створення спеціалізованих систем збору та обробки інформації, пов'язаних з соціально-економічними витратами та доходами бізнесу; он-лайн сервіси та підтримка спілкування із платниками податків у режимі реального часу; посилення тісноти та оперативності зав'язків податкових контролюючих органів із іншими інституційними органами управління (судовими інстанціями) тощо.

В Україні цифрові податкові інструменти також отримують поширення та активного використання у практиці діяльності державних контролюючих інституцій. Так, вже опрацьовані механізми електронного адміністрування податків і зборів на основі використання електронних кабінетів платників, використання електронного документообороту, впроваджені мобільні додатки для повідомлення про податкові правопорушення, створені єдині реєстри, працюють он-лайн системи податкової звітності та чат-боти. У найближчій перспективі ключовими напрямками удосконалення цифрових механізмів податкового адміністрування, не думку вітчизняних експертів, мають стати: зниження ризиків податкових правопорушень; поглиблення міжвідомчої взаємодії роботи державних органів для підвищення оперативності та ефективності державного податкового менеджменту; цифровізація системи митного адміністрування та створення єдиного платформеного простору задля підвищення рівня прозорості і довіри до національної податкової системи [5].

Література:

1. Digital tax administration services. URL: <https://www.ey.com/>
2. Forum on tax administration. URL: <https://www.oecd.org/tax/forum>
3. Tax Administration Issues of Taxing the Digital Economy. URL: https://elibrary.worldbank.org/doi/abs/10.1596/978-1-4648-1654-3_ch6
4. Yuhan Heo, Yang Yi. Digitalization of tax administration and corporate performance: Evidence from China. *International Review of Financial Analysis*. 2023. Vol. 90, 102859.
5. Касперович Ю.В. Розвиток цифрових інструментів податкового адміністрування та контролю. Національний інститут стратегічних досліджень.